

ÖLÜ VE ÖLÜMLE İLGİLİ ANLATILAR KATALOĞU: XV

Nevzat GÖZAYDIN*

Öz

Deyimler, şiirler, halk şarkıları ve efsaneler; Türk halk edebiyatının değerli verileri oldukları kadar Türk dilinin de zenginliğidir. İnsanların çoğunun köylerden kentlere göç etmiş olmasına rağmen, bu anlatılar ve edebî metinler halk arasında hâlâ söylenegelmekte ve onlara inanılmaktadır.

Bütün bu halk edebiyatı içinde kabul edilen türler ile ilgili bugüne kadar herhangi bir katalog hazırlanmamış veya yayımlanmamıştır. Benim amacım özellikle “ölü” ve “ölüm” ile ilgili anlatıların katalogunu hazırlamaktır.

Böyle bir kataloğa örnek eser olarak Motif-Index of Folk-Literature adlı eseri seçtim. Bugüne kadar yaklaşık dört bin anlatıdan oluşan bir arşivim var. Bunlar arasında; ölü (ölüm), tabu ve din konularında hem benzer olanlar, hem de farklılık gösterenler vardır. Bununla ilgili on dört ayrı makaleyi değişik yerlerde yayımladım.

Buradaki makalede, “Ölü ve Ölümle İlgili Anlatılar Kataloğu” içinde yer alan ölüm ve ölümlerle ilgili bazı anlatı örneklerini veriyorum. Bu anlatıları ayrı ayrı konularına göre ayırdığım gibi, başka bir insanın rüyasında gördükleri veya ecelin gelişi, ölümün tehlikeli olması ile hayalî ölü vb. anlatıları tasnif ettim.

Ancak bunlarla ilgili yazımın başında güncel gazete haberleri içinde geçen ölü ve ölüm haberlerini de ekledim.

Geliş Tarihi: 14.11.2017

Kabul Tarihi: 04.03.2019

Makalenin Künyesi:

Gözaydın, N. (2019). “Ölü ve Ölümle İlgili Anlatılar Kataloğu: XV”. *Türk Dünyası*, 47, 103-136.

DOI Numarası/DOI Number: 10.24155/tdk.2019.99

** Emekli Profesör, nevzatgozaydin1938@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-2368-4615

Anahtar sözcükler: *Anlatılar kataloğu, ölü, ölüm, tabu, din, ecel, tehlikeli ölü, hayali ölü.*

Narrative Catalogue: XV About the Death and the Dead Person

Abstract

The idioms, poems, folk songs and legends are the richness of Turkish language as well as being valuable data of Turkish folk literature. Although people mostly immigrated to the cities from the villages, these narrations and literary texts are still told and believed into them among people.

*In Turkey, a catalogue has not been published yet. My purpose is to prepare a catalogue regarding dead and death. The catalog I have taken as an example is *Motif-Index of Folk-Literature*. Up till today, I have archived around four thousand narratives, of which some are similar and some are different in mentioning about dead (death), taboo and religion sections. Heretofore, I have published fourteen separate articles on these subjects.*

In this paper, I intend to give some examples from the narratives I compiled about death and the dead person. I categorized these narratives according to their themes such as being seen to another person in a dream, the time of death, dangerous dead person and imaginary dead person etc. At the beginning of my paper I have also given some examples from the newspapers.

Keywords: *Narrative catalogue, dead, death, taboo, religion, dying, dangerous dead, imaginary dead.*

Ölü ve ölümle ilgili anlatılar kataloğunu hazırlayabilmek amacıyla giriştiğim derleme çalışmalarına destek veren öğrencilerimin de katkılarıyla bir hayli anlatı arşivimde birikmiş durumda... Bu anlatılar günümüzde de canlılığını sürdürüyor. Ölüm olayının bütün dünya insanları için kesin bir gerçek olması dolayısıyla hiç kimse buna kayıtsız kalamıyor. Türkiye içinde de yurt dışında da bu olayla ilgili olarak farklı yaklaşımlar sonunda yıllardır araştırmalar yayımlanıyor. Hatta diyebilirim ki yabancı ülkelerde bu konu ve özellikle bir yeni katalog oluşturma amacıyla ilgili anlatıların içerik analizlerine dayanarak yapılan çalışmalar Türkiye'dekinden çok daha fazla sayıdadır.¹ Bu konuda yüzlerce kaynak arasında en önemlileri başlangıçta masallarla, efsanelerle, anekdotlarla ve inançlarla ilgili olanlardır. Finlandiyalı folklorcu Antti Aarne'nin 1910'lu yıllarda başlayan çalışmalarının yanı sıra Stith Thompson'un, Kurt Ranke'nin, Rolf Wilh. Brednich'in, Lutz Röhrich'in çabalarını, hatta bazı el kitaplarının ve ansik-

¹ Finlandiya'da yayımlanan *Folklore Fellow Communications* dizisinde birçok kitap bu konuda yapılan araştırmaları ve derlemeleri sergilemektedir.

lopedilerin konuya uzun uzun yer verdiğini unutmamak gerekiyor. Aarne Thompson kataloğunda AT 934/A tip numarası altında aktarılan anlatı varyantları, önceden belirlenmiş ölüm olayı ile yakından ilgilidir. Ayrıca AT 934/B tip numarasındaki bir anlatı doğrudan doğruya Balkanlarda yaşayan Türklerle ilgilidir.² Aynı şekilde yine Balkanlarda derlenen başka bir anlatıdaki suda boğulma olayı bir Türkle ilişkili kılınmıştır.³ Alın yazısı yahut kader ile ilgili olan AT 947/B motifinde de ölüm konusuna yer verilmiştir. Konumuzla ilgili daha fazla bilgiyi ve anlatı örneklerini neredeyse yüz yıldan fazla bir zamandan beri yayımlanmış olarak görüyoruz.⁴

Bütün bu kaynakların dışında olmak üzere Stith Thompson tarafından düzenlenen *Motif Index of Folk Literature*⁵ başlıklı eserin içindeki C maddesindeki tabu (C/0-999), E maddesindeki ölüm (E/0-999) ile (V/0-599) içindeki din konusunda derlenen varyantları dikkate almamız gerekiyor. Buralardaki ana tip numaralarının altında verilen alt sınıflandırmalara ait konularda, benim Türkiye için tasarladığım bu “Ölü ve Ölümle İlgili Anlatılar Katalogu” motiflerine benzer yüzlerce anlatının bibliyografik künyeleri verilmekte ve bunlarla ilgili açıklamalar da yapılmaktadır. Gerek burada verdiğim literatürü ve gerek benim yıllardan beri yayımlamayı sürdürdüğüm anlatıların zenginliğini göz önüne aldığımızda, bu konuda hâlen memleketimizde dilden dile aktarılan anlatıların daha yüzlercesinin halkımız arasında canlı bir biçimde yaşatılma isteğini de anlarız.

Yukarıdaki düşüncemizi kanıtlayan gazete haberleri eksik olmuyor. Hatta aynı konuda ABD’de bir çocuğun başından geçenleri anlattığı *Cennet Gerçekten Var: Küçük Bir Çocuğun Cennete Şaşkırtan Seyahati* başlığını taşıyan kitabın Nisan 2011’de en çok satan kitap listelerinin en başında bulunduğunu da okuduk.⁶ Ayrıca bizim TV kanallarımızda da benzer haberleri ve yorumları gördük. İrfan Değirmenci’nin sunduğu “Günaydın Türkiye” programında (Kanal D, 1.4.2011: Cuma, 08.11) bu konu üzerinde duruldu. Sakarya’nın Taraklı ilçesi Cumali köyünde bir kadın rüyasında “beni buradan çıkarın, götürün” diyen aksakallı bir zatın feryadını duy-

2 bk. Veselin Čajkanović, Srpske narodne pripovetke, Srpski etnografski zbornik, Beograd, 1927, No: 87, s. 307 vd.

3 bk I. Ivanean, Od Zrmanje do Kravskog polja 1958, Institut za narodnu umjetnost Zagreb, No: 320, s. 69.

4 bk. E. Aniekov, Das Grab als Tisch, Archiv für Slavische Philologie, C. 34, 1913, 571-588; Otto F. Habler, Seit wann die Menschen ihre Todesstunde nicht mehr vorauswissen, Sudetendeutsche Zeitschrift für Volkskunde, C.7, 1934, s.17-] 73; Rolf Wilh. Brednich, Der Teufel und die Kerze-Herkunft und Verbreitung einer Sage vom geprellten Teufel (AT/1187). Fabula, C.6, 1963, s.141-161; Theodor Nöldeke, Die Vorstellungen der Araber vom Schicksal, Zeitschrift für Völkerpsychologie und Sprachwissenschaft, C.3, 1865, s. 130-134; Kur! Ranke. Indogermanische Totenverehrung: I-Der dreissigste und vierzigste Tag im Totenkult der Indogermanen, Helsinki. FFC NO: 140.1951; Lulz Röhrich. Europäische Wildgeistersagen, Rheinisches Jahrbuch für Volkskunde, 1959. C 10. s.79-162. Archer Taylor. The death of Orvar Oddr, Modern Philology. 1921-1922. C.19, s. 93-106; Peter Löffler. Studien zum Totenbrauchtum. Münster, 1975.

5 Indiana University Press. Bloomington-London, 1955.

6 *Milliyet* gazetesi. 23.4.2011, Cumartesi, s.7.

muş, bu durumu o yörede ünlü olan Sakallı Nazmi'ye anlatmış. Bunun üzerine mezar açılmış, ölü başka bir yakın köye götürülüp yeniden defnedilmiş. Sunucu İrfan Değirmenci yorumunda “yapılan Kayaboğan Barajı yüzünden mezarın sular altında kalacağı korkusu vardır” diye düşüncesini belirtti. Hemen sonra görüntülü haber akışında mezarın açılışı, kafatası ile diğer kemiklerin çıkarıldığı, başka tanıkların ve muhtarın bu olaydaki gelişmelerle ilgili sözleri aynen aktarıldı.

Başka bir TV kanalında da Seda Sayan'ın konuk Dr. Ömer Çelaklı ile yaptığı “Sabahın Sedaşı” programında (SHOW, 13.4.2011: Çarşamba, 11.50 vd.) kendisi bu konuda duyduklarını anlattı. Geçen yıl ölen Osman Yağmurdereli'nin eşinin, onun vefatından bir süre önce kocasıyla birlikte yaşadıkları ilginç bazı işaretleri söylediğini belirttikten sonra, ses sanatçısı Muazzez Ersoy'un da anlatılarımızda geçen ‘ıslak havlu ile takunyalar’ motifleriyle ilgili varyantlar hakkında kendisine bilgi verdiğini söyleyip canlı çekimlere ait filmleri ekrana aktarıldı.

Son bir örnek olarak da yine bir gazetemizde çıkan bir haberi kısaca aktarıp bilgi vermek isterim. “Annenin rüyası 5 yıllık cinayeti çözdü” başlıklı haberde Tekirdağ'ın Köseilyas köyünde işlenen bir cinayet sonrasında kaybolan delikanlının annesinin rüyasında sık sık oğlunun öldürüldüğünü ve boş bir tarlada kavak ağaçlarının altında olduğunu gördüğü belirtiliyor. Anne Tekirdağ Emniyet Müdürlüğüne gidip rüyasını anlatınca, emniyet amirinin yönetiminde on kişilik bir ekibin dosyayı yeniden açıp tanıkların ifadesine başvurduğu, şüphelilerden birinin nihayet suçu itiraf ettiğini, ekiplerin olay yerine gittiklerinde annenin olayın işlendiği yer ile rüyasında gördüğü yerin aynı olduğunu belirttiğini okuduk.⁷

Şurası muhakkak ki ölüm olayı kesin bir gerçek... Bu gerçek Türkiye içinde olsun, yurt dışında olsun yaşayanlar arasında hem dinî yönüyle önemli bir yer tutuyor, hem de gazete ve TV kanallarında belki biraz da magazine yönelik haberlerle kendinden sık sık söz ettiriyor. Anadolu'daki kutsal mezarlarla, adak yerleriyle, Müslüman olsun veya olmasın, hemen her zaman haberler veriliyor, gelen ziyaretçilerin istekleri, talepleri ve yaptıkları üzerinde konuşulup yorumlar yapılıyor. Gelecek günlerde de ölü ve ölüm olayının farklı yönlerine ilişkin anlatıları rahatlıkla bulabileceğimizi vurgulamak isterim.

Ölü ve Ölümle İlgili Anlatılar Kataloğu içerisinde bu bölümde bugüne kadar hiç yayımlamadığım ve katalogda (L) maddesi ile (O) ve (S) maddesi altında belirttiğim motiflerle ilgili anlatılardan seçtiklerimi veriyorum. Böylece bütün bu on beş yazı ile hazırladığım katalogun maddeleri ve örnek anlatılar hemen hemen tamamlanmış olmaktadır. Bundan sonraki

⁷ Vatan gazetesi, 3.5.2011. Salı. s. 13; Hürriyet gazetesi, 3 5.2011, Salı. s. 3.

derleme metinleri, eldeki mevcut katalog maddeleri içine yerleştirilebilir. Yeni metinlerdeki bulunabilecek varyantlar da belki ayrı alt maddeler olarak ilave edilebilir.⁸

Madde L/b: Ölünün misafir olması/ başka bir yerde bulunması

1. Bir zamanlar köyün birinde, bir karı koca yaşarmış. Bu karı koca evlerine bir misafir gelmesi için durmadan dua ederlermiş. Ancak gelecek hiç kimseleri de yokmuş. Adam bir gün karısına, “Ben yolun kıyısına çıkacağım, oradan kim geçerse onu evimize davet edeceğim” demiş. Çıkmış yolun kıyısına, başlamış herhangi birinin geçmesini beklemeye ... Beklerken de içinde ‘Allah’ım, ne olur bize de bir misafir gönder, sadece bir misafir’ diye dua edermiş. Orada beklerken yolun biraz arkasındaki yerde kocaman bir taş yerinden oynamış ve altından bir adam çıkmış. Adama “sizin eve ben misafir olarak gelsem kabul eder misin?” diye sormuş. Adam hemen kabul etmiş, birlikte eve gitmişler. Karısı güzel yemekler pişirmiş, ama adam öbür dünyadan geldiği için hiçbir yemekten alıp da yiyememiş. “Allah sizlerden razı olsun. Beni misafir ettiniz. Ancak benim de sizden bir ricam var. Siz de bana misafir olarak gelin” demiş. Ertesi akşam için onları davet etmiş. Ertesi gün kadın gitmek istememiş ve kocasını da gitmemesi için ikaz etmiş, ama dinletememiş. Adam gitmeye karar vermiş. Ertesi akşam adam aynı yerde, yolun kıyısında buluşmuşlar ve birlikte ölünün mezarına kadar gitmişler. O arada önlerinde bir kapı açılmış, birlikte içeri girmişler. Ölü olan, adama her tarafı gezdirmiş, göstermiş. Sıra uyumalarına gelince adamı bir türlü uyku tutmamış, uykusu dağılınca da oturmuş ölüyü seyretmeye başlamış.

Aradan bir süre geçtikten sonra kocaman bir köpek ortaya çıkmış. Gelip yatmakta olan ölünün yüzünü yırtmış, kanatmış. Sonra o iri köpek gitmiş, daha küçük bir köpek gelmiş. O da aynı şekilde ölüye saldırıp yüzünü yırtmış, kanatmış. Bir süre geçtikten sonra bu sefer bir küçük kuzu gelmiş, ölünün kanayan yaralarını yalamış, silmiş, ölünün yüzünü eski hâline getirmiş. Sabah olunca adam artık evine, dünyaya dönmek istediğini söylemiş. Ölü ona, gece bir şey görüp görmediğini sormuş. Adam da bütün olan biteni anlatmış ve bunun ne olduğunu sormuş. Ölü de şu açıklamayı yapmış: “O gördüğün iki köpek karım ve kızımdır. O kuzu da torunumdur. Dünyadayken karım ve kızım beni hiç dinlemezlerdi, istediklerini yaparlardı, istedikleri yerlere gider, gezerlerdi. Ben de onlara hiçbir şey demezdim. Şimdi onlar azap içindeler ve gelip her gece bana saldırıyorlar. “Niye bize karışmadın, niçin bizi ikaz etmedin, bize engel olmadın, bak biz azap

⁸ Bugüne kadar değişik kaynaklarda basılan anlatıların yayın yerleri ve motif türleri bu yazı dizisinin önceki yazılarında geniş olarak bulunmaktadır: *TDK-Zeynep Korkmaz Armağanı*, Ankara 2002 (2004). s. 163-188; *TDAY-Belleten*, 2003/1. TDK Yayını, Ankara 2006, s. 39-88; a.y. *TDAY-Belleten*, TDK Yayını, 2008/2, Ankara 2010, s. 21 vd.

içindeyiz” diye... Küçük kuzu torunum; dünyadayken onu ben okuttum, ona doğruluğu öğrettim, onun için o burada rahat ediyor. Bana bunun için dua ederek minnetini anlatıyor. Sonra da adamı tekrar girdikleri yere götürmüş, dışarı dünyaya yollamış. Adam dünyaya çıkınca bir de bakmış ki, sakalı uzamış ve bembeyaz olmuş. Ailesini aramış ama bulamamış. Çünkü o mezarda bunları yaşarken aradan yüz yıl kadar zaman geçmiş. Öbür dünyada geçen bir gün, bu dünyada yüz yıl kadar sürermiş.

- a. Saliha Kılıçsoylu
- b. Yugoslavya, 1908 doğumlu, ev kadını
- c. Memleketinde büyüklerinden duymuş
- d. Alaşehir-Manisa, 22.8.1980, Kayhan Dönertaş

Madde L/c: Mezarlığın sükunetinin veya huzurunun bozulması, ölümlerin rahatsız edilmesi

2. Gecenin bir vakti bir şoför şehir dışında, etrafı yeşillik, ağaçlar içindeki bir yoldan giderken, ileride bir ışığın gözünü almasından dolayı rahatsız olmuş. Arabasını yavaşlatmış. Işığa yaklaştıkça bunun bir tabutun etrafında dönen ve üzerlerinde mumlar yanan kaplumbağalar olduğunu görmüş. Ancak o kadar kuvvetli bir ışık yayıyorlarmış ki arabanın farlarını bile bastırıyormuş. Tam o sıralarda tabutun kapağı açılmış, şoföre doğru bir kesik kol uzanmış ve ‘dur’ işaretini vermiş. Bunu gören şoför oracıkta bayılıvermiş. Ayılıp kendine geldiğinde ortada hiçbir şey göremez. Ancak oradan geçip gitmeğe korkar ve gerisin geri döner. Yaşadığı olayı tanıdıklarına da anlatır, ama kimse kendisine inanmaz. Aradan bir süre geçtikten sonra aynı olayı bir kaç kişi daha yaşayınca, o yol kullanılmaz olur.

- a. Emeti Dural
- b. Alaşehir, 1906 doğumlu, ilkokul mezunu, ev kadını
- c. Yeni evlendiklerinde kendisine kocası anlatmış
- d. Alaşehir-Manisa, 24.8.1980, Kayhan Dönertaş

Madde L/f: Mezarın soyulması veya ölünün başka amaçla huzursuz edilmesi

3. “Bir hoca ile bir talebesi varmış. Talebesi bir gün tahsil yapmak üzere Almanya’ya gitmiş. Oğlan orada okurken bir Hristiyan kızla tanışıp arkadaş olmuş. Kız oğlana bir gün, yakında öleceğini, ailesine vasiyet edip altınları, elmaslarını, bütün ziynet eşyasını kendisiyle birlikte mezarına gömdürteceğini söyledikten sonra, oğlanın bir süre sonra bunları çıkarıp almasını istemiş. Kendisine ancak bu kadar yardım edeceğini belirtmiş. Bir süre sonra ayrılmışlar, aradan bir kaç yıl geçtikten sonra oğlan kızı tekrar

aramış. Kızın ailesini bulmuş, ancak o süre içinde kızın öldüğünü kendisine söylemişler, O da hiç olmazsa mezarını ziyaret etmek istediğini belirtince yerini söylemişler. Oğlan da gidip kızın isteği üzere mezarı açmış. Bir de bakmış ki, mezarda yatan tanıdığı kız değil, kendi hocası... Mezarı korkarak kapatmış. Tahsilini bitirince de tekrar memleketine dönmüş ve hemen hocasını aramış. Hocanın karısı onun öldüğünü, mezarının olduğu yeri söylemiş. Oğlan gizlice mezara gelmiş, mezarı açmış, bir de bakmış ki, yatan hocası değil, Almanya’da tanıştığı Hristiyan kız... Mezarda bulunan bütün altınları ve ziynet eşyasını alır, mezarı kapatır.

Daha sonra hocanın durumunu sorup anlamak için evine gider ve karısına hocanın nasıl biri olduğunu sorar. “Bildiğime göre, hiç kimseyi kırmazdı, hep iyilik yapardı. Bunun dışında siz başka bir şey biliyor musunuz? diye karısına sormuş. Karısı da hocanın hiç yıkanmak istemediğini, hep yıkanmak zorunda kaldığında ‘şu yıkanmak işi olmasa’ diye şikâyet ettiğini, bunun dışında bir kusuru olmadığını belirtmiş. Bunun için ona böyle bir ceza verilmiş.”

- a. Ayşe Umaz
- b. 1940 doğumlu, 43 yaşında, Boyabat-Sinop doğumlu, okuma yazma bilir, ev kadını
- c. Yıllar önce köyündeki yaşlılardan duymuş
- d. Ankara, Yurdagül Umaz, 20.8.1983

Madde O: Hayalî ölü

1. “Günün birinde birkaç arkadaş boş bir tabutu sırtlamışlar, götürüyorlarmış. O sırada köyün hocası da oradan geçmekteymiş. Adamlardan biri hemen tabuta girivermiş, diğerleri de tekrar tabutu omuzlarına almışlar. Hocayı görünce durmuşlar ve ‘biz de seni arıyoruz. Şu cenazemizin namazını kıldır da götürüp gömelim’ demişler. Hoca da bunların yalancılıktan böyle yaptıklarını anlamış, ama yine de sormuş, ‘Namazı ölü niyetine mi, diri niyetine mi kıldırırım?’ demiş. Adamlar da ‘Hocam, hiç cenazeye diri niyetine namaz kılınır mı? Elbette ölü niyetine kıldıracaksın’ deyince hoca da kabul etmiş, cenaze namazını ölü niyetine kıldırılmış. Hoca işini bitirip gidince adamlar gülmeye başlamışlar. Sonra tabutun kapağını kaldırıp arkadaşlarını dışarı çıkarmak istemişler. Bakmışlar ki, arkadaşları gerçekten de ölmüş. Sonra onu mezarlığa götürüp toprağa vermişler.”

- a. Nadire Kumru
- b. Yeşilhisar-Kayseri, 65 yaşında, tahsili yok, ev kadını
- c. Kendi yöresinde büyüklerinden duymuş
- d. Yeşilhisar-Kayseri, Temmuz 1979, Muzaffer Şahin

2. “Üç kız arkadaş aralarında konuşurken laf lafı açmış, laf cesaret gösterisine gelmiş. Biri ben geceleyin suya giderim, hiç korkmam’ demiş. Diğeri dereden geceleyin elbiselerimle geçerim’ demiş. Üçüncü kız da onlara bende sizlere inat, kabirde helva yaparım’ demiş. Arkadaşları itiraz edince o da tasını, tencerisini, ununu almış, kabristana gitmiş. Kabirin birinin üzerinde başlamış helva karmağa... Kararken kararken birdenbire kabirden dışarı bir el uzanmış. Kız da hemen helvanın kaşığıyla ele vurmuş, “Dirilere yetirdim de, ölümlere mi kaldı? Çek elini” demiş. Ancak bir süre sonra ne olduğu bilinmez bir hastalık sonunda ölmüş.”

a. Nurten Saraçoğlu

b. Bucak-Burdur, 1934 doğumlu, ilkokul mezunu, ev kadını

c. Bucak-Burdur’da ailesinin büyüklerinden duymuş

d. Antalya, 15.8.1980, Sevilay Selçuk

3. “Bazı gençler bir arkadaşlarının cesaretini ölçmek üzere aralarında anlaştıkları gibi, eline verdikleri mendili geceleyin daha önceden belirledikleri bir mezara bırakmasını isterler. Başka arkadaşlar da hazırladıkları plana göre, belirlenen bu mezara diğer bir arkadaşlarını çıplak olarak uzatmışlardır. Arkadaşlarının oyununa gelen ve cesaretini kanıtlamak isteyen genç, kendisine verilen mendili alıp mezarlığa gider. Belirlenen mezarın yanına gelince tam mendili mezara bırakacağı sırada, çıplak bedenin hareket ettiğini görür. Emin olmak için çakmağını yakar yakmaz gerçekten çıplak bedeni görünce, korkudan oracıkta ölüverir.”

a. Tefrik Avcı

b. Muş doğumlu, yetmiş yaşlarında, ilkokul mezunu

c. Olay elli yıl kadar önce bizzat başından geçmiş ve oyun hazırlayan arkadaş grubunun içindeymiş

d. Ankara. 2.5.1989. Nevzat Gözaydın

4. “Malatya’nın köylerinin birinde hiç sevilmeyen bir ağa ölmüş. Oğulları babalarına mezarda sorgu meleklerince ne sorulduğunu merak etmişler. Babalarını gömdükleri mezarın yanına da ayrı bir mezar kazmışlar. Her iki mezar arasında da öteki mezarda neler sorulduğunu öğrenebilmek amacıyla geniş bir delik açmışlar. Sonra para verip bir hamalla anlaşırlar, açtıkları mezara sokarlar. “Babamıza ne sorulduğunu iyice dinle, sonra bize de anlatırsın” derler. Hamal bunu kabul edip geceyi bekler. Geceleyin sorgu melekleri de gelir. Bu arada sorgu meleklerinden biri, “Bu ölü nasıl olsa bizim, ancak bitişik mezarda canlı bir insan var, önce gidip onu sorgulayalım” der ve hamalı sorguya çekmeye başlarlar. “Söyle bakalım, sırtındaki şu ipi nereden ve nasıl aldın? “ deyince hamal düşünür taşınır, ama

bir türlü hatırlayamaz. Sorgu meleklerinden biri cevap veremeyen hamalın kafasına bir tokmak vurup onu bayıltır.

Ertesi sabah ağanın oğulları gelip mezarı açarlar ve hamalı dışarı çıkarırlar. ‘Söyle bakalım, sorgu melekleri babamıza ne sordular’ deyince hamal da ‘Babanıza ne sorduklarını bilmiyorum, ama ben bir ipin hesabını veremediğime göre, bilmem babanız bütün yaptıklarının hesabını nasıl verecek’ diyerek onlara olan biteni anlatmış. Çocuklar bundan bir şey anlamadıkları için yine hamala bol para verip bir gece daha aynı mezarda kalmasını istemişler. Akşam olunca hamal yine mezara girmiş, bekleme-ye başlamış. Sonra sorgu melekleri gelmiş. Meleklerden biri, ‘Dün akşam sorduğumuz soruya cevap veremeyen canlı insan yine gelmiş, burada’ deyince öteki melekler ‘Öyleyse denemek için önce onu sorgulayalım’ demişler. Hamala aynı soruyu tekrar sormuşlar, yine de cevap alamayınca meleklerden biri elindeki tokmağı hamalın başına vurmak için kaldırmış. Hamal iri tokmağı görünce korkudan ölüvermiş.

Sabah ağanın oğulları yeniden mezarı açınca hamalın ölmüş olduğunu görmüşler. Bu sefer onu gerçekten ölü bir insan gibi cenaze namazını kılıp aynı mezara gömmüşler.”

a. Ahmet Tekgül

b. Malatya, 1926 doğumlu, ilkokul mezunu, DDY emeklisi

c. Bu olayı köyde bulunduğu sırada, bir sohbetinde duymuş

d. Malatya, 28.8.1983, Vahap Güler

5. ‘Uzun yıllar önce Karaören köyünde bir karı koca yaşarmış. Kadın gece olunca kocasına hep çok korktuğunu söyler, kocasının dışarıdan su getirmesini, kendi tuvalete giderken beraber gitmeleri gerektiğini, hatta gece yatağını bile öbür odadan alıp kendisine sermesini istemiş. Kocası da o korkuyor diyerek, ne istenirse hepsini yaparmış.

Bir gün adamın geceleyin bir yere gitmesi gerekmiş ve karısı yalnız kalacakmış. Onu yakın bir komşusuna bırakmış, gitmiş. O gece komşuda toplanan kadınlar arasında bir iddiaya girilmiş. Kim mezarlıkta bir helva yapıp pişirirse, ona hep birlikte bir beşibirlik alalım, diye sözleşmişler. Ancak kimse talip olmamış, sadece o korkan kadın ‘Ben yapar, helvayı da getiririm.’ demiş. Kadın gerekli malzemeyi alıp mezarlığa gitmiş. Kocasının işi de erken bitince köye dönüp komşusunun evine gelmiş. Komşusuna. ‘Bizim hanımı çağır da evimize gidelim’ demiş. Oradaki kadınlar durumu açıklamışlar; ‘Biz iddiaya girdik, karın helva yapıp getirecek, mezarlığa tek başına gitti’ deyince adam ‘Nasıl olur, benim hanım geceleri hiç dışarı çıkamaz, korkar, suyu ben getiririm, tuvalet bile benimle gitmek ister’

deyince kadınlar ‘İstersen mezarlığa git bak, karın orada helva karıyor.’ diye cevap vermişler.

Adamın üstünde de beyaz gömlek ve çamaşır, şalvar varmış. Doğru mezarlığa gitmiş, bakmış karısı gerçekten de ateşi yakmış, orada helva pişiriyor. Hemen biraz helva almak için elini uzatmış. Karısı gece karanlığında onu bir ölü sanmış ve helva kopardığı kepeğin tersiyle eline vurmuş ve ‘Diriler yemeden ölülere yok’ demiş. Kocasının eline sıcak kepeği vurunca adamın eli yanmış, oradan ayrılıp hemen eve gitmiş. Bir süre sonra da karısını komşu kadınlar eve getirmişler. Kadın eve girer girmez ‘Aman, beni gece vakti niye gelip almadın, korkudan ödüm patlayacaktı’ demiş. Kocasısı da ‘Hani helva, getirmedi mi?’ diye sormuş. Kadın şaşırarak ‘Ne helvası istiyorsun benden’ deyince adam kızmış. Kadın ısrarla ben mezarlığa filan gitmedim diye diretince, adam ‘Ya bu elimin yarası ne? Kepeyle vurdun elime, elimi uzatmıştım, helva istiyordum’ demiş. Kadın da bakmış ki kurtuluşun çaresi yok, her şeyi itiraf etmiş, korkma bahanesiyle işleri kocasına yaptırdığını itiraf etmiş. O olaydan sonra da bir daha korkuyorum dememiş.”

a. Fatma K.

b. Karaörenköyü-Şabanözü/Çankırı doğumlu, 64 yaşında, okuma yazması yok, ev kadını

c. Bu anlatıyı eskiden köy kadınlarından duymuş

d. Ankara, 12.11.1999, Nevzat Gözaydın

6. “Köylüler mezarlıktan korkarlar ve geceleri mezarlıkta dolaşmazlar. Köyden Haşan Ağa diye biri bu konuda köylülerle alay etmiş. “Taş ve topraktan niye korkuyorsunuz? Hiç mezarlıktan korkulur mu? Ben hiç korkmam.” deyince köylülerle iddiaya girmiş. Mezarlıkta ay doğana kadar oturur kalırsa, Haşan Ağa bir ziyafeti hak edeceğim.”

Gece serin olduğu için Ağa paltosunu giymiş, mezarlığa gitmiş. Oturdukça üşümeye başlamış, paltosuna sıkı sıkı sarılmış. Hava da gittikçe soğumuş, rüzgâr da şiddetlenmiş. Zaman geçtikçe Ağa korkmaya başlamış. Kendi kendine, “Çok oturdum, şurdan bir kalın çubuk bulayım da yere çakayım, ondan tutunup kuvvet alarak ayağa kalkayım.” demiş. Gerçekten de kalın bir odun parçası bulmuş, yere çakarken karanlık olduğu için görmeden paltosunu ve şalvarının paçasını da birlikte çakmış. Rüzgâr artmış, hava soğumuş ve Ağa artık kalkayım derken, bir yandan da “Aman canım, kim bilecek erken ayrıldığımı?” deyip gitmeye karar vermiş. Kalkmak istemiş, ama bir türlü ayağa kalkamamış. Korkudan oracıkta can vermiş. Ay çıkınca onu görmeye gelen köylüler, bir bakmışlar ki Ağa oracıkta canını vermiş.”

- a. Hamza Yılmaz
- b. Ballıkaya köyü-Hekimhan/Malatya doğumlu, okur yazar, çiftçi
- c. Kendi köyünde yakın çevresinde duymuş
- d. Ballıkaya köyü, 25.8.1983, Neslihan Yalçın

7. “Bir akşam toplantıda kadınlarla erkekler iddiaya girmişler. İddiaları geceleyin mezarlığa gidip, kim girişteki mezara bir kazık çakarsa, ona büyük bir ziyafet verilecek. Tarif edilen mezarın kocasının mezarı olduğunu anlayan kadın, tek başına mezarlığa gidebileceğini, bunun ispatı olarak da mezara bir kazık çakacağını söylemiş. Evden çıkmış, eline bir keser, ucu çivili bir odun almış. Kendi kendine cesaret verip kocasının mezarına kadar gelmiş. Korkusundan bir an önce kurtulmak için yere eğilmiş, acele ile kazığı toprağa çakmaya başlamış. Akşam olduğu için kazığı kendi uzun eteğinin ucuna çaktığının farkına varamamış. Çakma işini bitirince telaşla ayağa kalkmak istemiş, ama bir türlü yekinip kalkamamış. Aman, kocam hortladı galiba, beni tutuyor.’ diye olduğu yere korkusundan yığılmış ve oracıkta ruhunu teslim etmiş.”

- a. Hasan Türegün K.
- b. Ortaköy doğumlu, 24 yaşında, lise mezunu, serbest
- c. Anlattığım köyünde dinlemiş, birçok kez bu olay anlatılıyormuş
- d. Ortaköy-Çorum, 11.8.1983, Hüsnüye Alp

Not: Bu anlatının Türkiye’deki farklı yerlerden derlenmiş olan varyantlarının birçok örneği arşivimizde bulunmaktadır. Burada iki örnek metin daha vererek olayın neredeyse bir ‘şehir efsanesi’ durumuna geldiğini ve gün geçtikçe yaygınlaştığını da belirtmek istiyorum.

8. “Korkuteli’nde ‘Erkek Fatma’ diye çağrılan kimsesiz bir kız varmış. Hayvanlara bakar, dağlardan çalı çırpı, odun toplar, onları satıp ekmek parasını çıkarırmış. Nereyi gözüne kestirirse orada yatar kalkarmış.

Bir gün köy meydanından geçerken köyün kızları onunla alay etmek için “Erkek Fatma, erkek Fatma” diye bağırarak onu kızdırmışlar. Fatma da kendi cesaretini onlara göstermek için ‘Ben geceleyin bile mezarlığa giderim. Hiçbiriniz gidemezsiniz’ deyince kızlarla iddiaya girişmiş; gidersin gidemezsin tartışması sonunda ‘Fatma! sen gidersen nasıl ispatlayacaksın?’ sorusuna da “oraya gidince mezara bir kazık çakarım, siz de ertesi sabah gelir görürsünüz. O zaman kimin cesur olduğu anlaşılır’ demiş. Herkes bunu kabul eder... Gece olunca Fatma mezarlığa yalnız başına gider. Mezarlardan birisinin kenarına alelacele çöküp elindeki kazığı çakmaya başlar. Acelesinden farkına varmadan üst donunun paçasını da aynı kazıkla

toprağa çakar. Ayağa kalkıp gitmek istediği zaman bir türlü doğrulamayınca ‘Aman, beni ölü tuttu, bırakmıyor’ korkusuyla orada düşüp ölür.”

a. Hatice Bodur

b. Taşağıl-Antalya, 1926 doğumlu ilkokul mezunu, ev kadını

c. Anlatıyı gençliğinde Taşağıl’da yaşlılardan duymuş

d. Antalya, 17.8.1980, Sevilay Selçuk

9. “Safranbolu’da eskiden kadınlar ve erkekler kış günlerinde ayrı ayrı sıra geceleri yaparak eğlenirlermiş.

Bir gece bir evde toplanan erkekler yüzük oyunu oynuyorlarmış. Bu oyun sonunda yenilene oynayanların ortak kararıyla çeşitli cezalar verilir, cezanın da mutlaka yapılmasını isterlermiş. O gece oyunu yitirene de bir ceza düşünülmüşler. “Şu kazığı filankesin mezarına çak da gel, bakalım” diyerek adamı cezalandırmışlar. Mevsim kış olduğundan adam uzun paltosunu giyinip mezarlığa aynı gece gitmiş. Adı geçenin mezarına gelince kenarında durup yere çömelerek kazığı çakıyormuş. Kazığı çakma işi bitince yekini kalkmak istemiş, ama kalkamamış. Çünkü uzun paltosunun eteğini de kazıkla birlikte yere çakmış. O zaman mezardaki kişiyi rahatsız ettiğini düşünmüş ‘Beni tuttu, bırakmıyor’ diye korkuyor ve oracıkta aklını oynatıyor. Ondan sonra da bir türlü düzelemiyor, deli olup kalıyor.”

a. Muharrem Anutgan

b. Safranbolu, 1908 doğumlu, ilkokul mezunu, çiftçi

c. Kayınpederinden, dedesinden duymuş

d. Safranbolu, 22.8.1983, Nilgün Özgünden

Madde S: İslam dini ile ilgili başka inanış ve davranışlar

1. “Tokat ilindeki bir ünlü yatır varmış. Bu yatırda yirmi gün üst üste sabah namazını kılıp, dua edenlerin isteği mutlaka kabul olurmuş. Bu yatır köye on dakikalık yürüyüş uzaklığındaymış. Ancak yöre halkı arasındaki bir rivayete göre de yatır bazı geceler kalkıp dolaşırılmış.

Dedem buna rağmen oraya gitmeye karar vermiş. Bir gece yine namazını bitirmiş, tam dua ederken, başka biri daha yatıra geliyormuş. Dedem ona ‘Gel kardeşim’ diye hitap etmiş. Bu sesi duyan adam birden korkuya kapılmış ve koşarak köyüne dönmüş. Ertesi gün de duyduğu sesi bütün köydekilere heyecanla anlatmış. Dedem onu kendisinin çağırdığını söyle-diyse de ona kimse inanmamış.”

a. M. Erdoğan

b. Dedem 71 yaşında, okur yazar, çiftçi, Tokat doğumlu

c. Bu olay bizzat dedemin başından 1926’da geçmiş

d. Tokat, 30.9.1982, Soner Erdoğan

2. “Artvin ilinde bir yatır var. Bu yatıra gidip bir gece orada kalarak namaz kılıp dua edenlerin isteği mutlaka oluyormuş. O gece isteğine uygun da bir rüya görüyormuş. Ben de bunu denemek istedim. Benim evlendiğimizden beri çocuğum olmuyordu. Oraya gittim, ibadetimi yaptım, sonra da yattım. O gece gördüğüm rüyada ikisi kız, biri oğlan üç çocuğumu gezdiriyordum. Gerçekten de şimdi iki kız, bir oğlan annesiyim.”

a. İclal Gegin

b. Artvin doğumlu, 35 yaşında, ilkokul mezunu, ev kadını

c. Bizzat kendi başından geçmiş

d. Tokat, 20.9.1982, Soner Erdoğan

3. “Eskişehir’in Odunpazarı’nda bir evde yatır olduğu çevrede bilinir-miş. Bu yatır için ev sahibi her gece bir testi su ile kuru bir havlu bırakır-mış. Ev sahibi bu duruma alıştığını, yatırın abdest aldığını söylemiş.

Rüyasında yatırı gören ev sahibi, yatırın kendisine evin dış duvarları-nın birinin altında ‘altın’ bulunduğunu söylemiş. Duvarı yıkan ev sahibi de altınları bulduğu için çok zengin olmuş.”

a. Türkan Türe

b. Eskişehir, 1951 doğumlu, ilkokul mezunu, ev kadını

c. Çocukluğundan beri bu tür anlatılan çevresinde büyüklerinden duymuş ve hâlâ da anlatılmış

d. Eskişehir, 17.8.1983, Süleyman Kaynarcalı

4. “Ermenilerle yapılan bir savaş sırasında Yüzbaşı Osman adında bir subayımız şehit düşmüş. Düştüğü yere yakın olan Kirizman deresinin yamacına gömülmüş. Bir süre sonra mezarının yanı başında bir elma ağacı yetişmiş.

Bir gün köyde Guguş Bahri adıyla tanınan köylü bu elma ağacından bir dal kesmiş, aynı gün bir arabanın altında ezilmiş ve bütün kaburgaları kırılmış. Daha sonra da felç olmuş. Her türlü çareyi denemişler, ama bir türlü iyileşememiş ve bir süre sonra da ölmüş.”

a. Kemal Taşçı

b. İncedere-Akyaka/Kars, 1925 doğumlu, ortaokul mezunu, muhtar

c. Babası 1959 yılında anlatmış

d. İncedere-Akyaka/Kars, 23.8.1983, Kemal Gazioğlu

5. “Karamürsel’in Dere Mahallesi denilen yerinde bir ermiş bulunmaktadır. Vasiye Nine adıyla bilinen bu kadın ermişin türbesini bütün Kara-

mürselliler bilir ve ziyaret ederler. Onun türbesinin, çevresindeki evlerde oturanlar her gün türbenin içini ve etrafını yıkayıp temizlerler.

Daha önceden büyüklerimden duyduğuma göre, Vasiye Nine Kurtuluş Savaşı'nda askerlere yardıma gidermiş. Her gece kocası uyuduktan sonra evden çıkıyor, denize girip kayboluyormuş. Bunun her gece gizlice bir yerlere gitmesinden şüphelenen eltisi de Vasiye Nineyi takip etmiş, onun sırlıslıklam geldiğini de görmüş. Hemen ertesi günü, onu kocasına şikâyet etmiş. Kocasını da nineyi sıkıştırmış, her şeyi anlatmasını söylemiş, ama nine yalvarıp yakarmış, 'Söyleyemem, beni zorlama, yoksa çok kötü olur' demiş. 'Anlatırsam beni bir daha asla göremezsin' diye de eklemiş. Ancak kocası direnince ve sertleşince çaresiz anlatmış. 'Bir ermiş olduğunu, her gece denizden karşıya yüzerek geçtiğini, karşıya Hereke'ye geçtikten sonra askerlere yardım ettiğini' anlattıktan sonra da eklemiş:

"Ben artık bir ölü sayılırım, sırrımı açığa vurmamak zorunda bıraktın beni. Yarın ben ölünce, yıkadıktan sonra benim ağzımdan iki damla köpük gelecek, eğer elim o köpükten parmağı ile alıp kendi ağzına sürerse, o da benim gibi ermiş olacak, erdiğim mertebeye gelecek".

Fakat kadın ertesi günü ölüp de yıkandıktan sonra gerçekten de ağzından iki köpük çıkmış, ama eltisi iğrendiği için alıp da ağzına sürememiş.

Bu anlatıyı Karamürsel'de herkes bilir ve yıllardan beri anlatılır. Bugün Allah'tan bir dileği olanlar Vasiye Nine'ye adakta bulunurlar. Dilekleri gerçek olursa da adaklarını yerine getirirler. Kimi türbesinde Kur'an okur, kimi önüne mum diker, kimi de süpürge, takunya getirir, bırakır."

a. Hatice Demir

b. Karamürsel/Kocaeli, 1929 doğumlu, okur yazar, ev kadını

c. Çocukluğunda da, gençliğinde de orada büyüklerden duymuş ve bugün bile anlatılıyormuş.

d. Ankara, 17.6.1988, Nevzat Gözaydın

6. "Bizim akrabamız diyerek başlayayım. O akrabamızın İnegöl Tatarlık mahallesinde oturdukları evde bir yatırı varmış. Bir akşam evdeki gelinin rüyasına giriyor. Aman! Rüyasına dedim, değil, ramazanda sahura kalkacağı sırada uyanmış. Karşısında beyaz sakallı bir dede... Korkudan kalkamıyor. Aşağıdan sesleniyorlar 'Hadi kızım, kalk artık! Yemek yiyeceğiz, geç kalıyoruz'. Gelin yine gözünü açıyor, bakıyor ki yine karşısında o sakallı dede. Yine korkup ağlıyor, yorganı başına çekip kapanıyor. Aşağıdan da 'Hay Allah. Nerede kaldı bu gelin, Niye gelmiyor? Gidip bir bakalım' diyerek yukarı kata çıkınca bakıyorlar ki, gelin yatakta, ağlamaktan gözleri kan çanağı. 'Niye kalkmadın? Neyin var?' deyince de 'Ah, bir sakallı dede karşıma çıktı, ondan korktum, kalkamadım' demiş gelin. Kayınpederi de

‘Aman kızım, hiç dededen korkulur mu? Keşke ben de görebilsem, bana da gözükse’ demiş. Sonra gidip yemeklerini yemişler, yatmışlar.

Bu olaydan on gün kadar sonra da kayınpederi abdest almış, sabah namazına camiye gitmek için. Kapının yanında bir bakmış ki, dede beyaz sakallıyla karşısında upuzun duruyor. Biraz çekinip korkmuş ama yine de onun önünden, geçip-gitmek istemiş. ‘Ya mübarek, ya mübarek’ diyerek gerisin geri arka arka gidip evine girmiş, camiye gidememiş.”

a. Kadriye As

b. İnegöl doğumlu, 55 yaşında, ilkokuldan ayrılma, ev hanımı

c. Bunu kaynanası Naciye As’tan duymuş. Naciye Hanım öleli de beş yıl olmuş. Öldüğünde seksen yaşından fazlaymış. Kadriye Hanım bu olayı yirmi beş yıl kadar önce, kayınvalidesi Naciye Hanım’ın, öz dayısının gelini Hatice Tokgöz’den duymuş. O sıra yetmiş yaşlarındaymış. Lakapları da ‘Etem Ağalar’ imiş. Oradaki dedenin adının da ya Habil, ya Kabil diye adlandırıldığını da işitmiş.

d. İnegöl, 15.8.1982, Nurettin Özdemir

7. “Yıllar önce bir kadınla bir erkek evlenmiş, mesut yaşayıp giderlermiş. Ancak uzun süre bir çocukları olmamış. Bunun üzerine adam, ‘Ben hacca gideyim, dua edeyim, belki çocuğumuz olur’ diyerek hac görevi için hazırlıklara girişmiş. Yola çıkmaya on gün kala hanımı adama hamile olduğunu söylemiş. Adam çok sevinmiş ama bir taraftan da düşünmeye başlamış. Hacca gitmeye karar verdiği için ondan vazgeçemiyor, giderse karısının yalnız başına ne yapacağını düşünüyormuş. Hareket günü gelince karısıyla helalleşip ona geçineceği kadar parasını vermiş, doğacak çocuğunu da Allah’a emanet etmiş. Hacca gitmiş, ama eskiden develerle gidildiğinden uzun bir süre geçmiş aradan.

Adam hac görevini yapıp memleketine dönmüş, evine gitmiş, bakmış, evde kimsecikler yok. Komşularından karısının nerede olduğunu sormuş. Komşuları ‘senin hanımın üç gün önce vefat etti, onu mezarlıkta defnettik’ demişler. Adam da ağlayarak mezarlığa gitmiş, karısının yeni gömülmüş mezarını bulmuş. Yanına gittiğinde bir ağlayan çocuk sesi duymuş. Hemen kazma kürek bulup mezarı açmış, bir de ne görsün, yeni doğmuş bir çocuk annesinin memesini emip duruyor. Bebeği oradan kucağına alıp, ‘Allah’ım şimdi ben ne yapacağım? Annesini aldın da bu bebeği niye almadın?’ diye yakınmış. Tam o sırada güçlü bir ses duymuş: “Sen bize anasını emanet etmedin, çocuğu emanet ettin. Onun için çocuğu sana verdik”. Bunu duyunca adam, tövbe etmiş, çocuğuyla birlikte evine dönmüş.”

a. Dürdane Yazıcı

b. Ankara, 1931 doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı

c. Gençliğinde, Ankara’da komşularından duymuş

d. Ankara. 16.4.1997, Nevzat Gözaydın

8. “Bir gece yarısı arkadaşlarla birlikte mezarlıkta define aramaya gittik. Birimiz el feneri ve tüfikle nöbet tutup beklerken diğerlerimiz de orayı burayı ‘eşmeye başladık. Ara sıra mezarlardan çıkan kemikleri de sağa sola atmaya başladık. Bizim Alaattin kemikleri atarken ‘yahu paralar nerede’ diyerek söyleniyordu. Fakat defineden hiçbir iz, eser bulamadık. O ara mezarda korkunç bir gürültü oldu, korkumuzdan kazmayı küreği atıp hızla oradan kaçtık.

Ertesi gün bulduğumuzda öğrendik ki, o gece uyuduğumuzda hepimiz ayrı ayrı kâbuslar görmüşüz. Benim rüyamda bir ihtiyar geldi, beni minareye çıkarıp oradan aşağıya attı. Alaattin de rüyasında bacalarının ayrıldığını ve duvara ayrı ayrı çivilendiğini görmüş. O korkuyla bir hafta yürüyemedi. Sonra kavilleştik, birer kurban kesip mevlit okuttuk. Köyün imamını yanımıza alıp yine mezarlığa gittik. Bütün sağa sola attığımız kemikleri okuyup üfleyerek tekrar gömdük. Ondan sonra bir daha rüyamızda hiç kimse bizi rahatsız etmedi.”

a. Rahmi Albay

b. Erbaa-Tokat, 1930 doğumlu, üç yıllık ilkokul mezunu, çiftçi

c. Otuzlu yaşlarında kendi başından geçmiş

d. Geydoğan köyü-Taşova/Amasya’da, 20.7.1982, Mustafa H.

9. “Bizim Biles köyünde bir sülale vardır. Bu sülalenin elinde Hz. Ebu-bekir’in soyundan geldiklerine dair bir şecere vardır. Buna göre Cumhuriyet dönemine kadar bu sülaleden hiç vergi alınmazmış ve erkekleri de savaşa gitmezlermiş.

Bu sülaleden gelen bir Hüseyin Hoca adında olan kişi ermişmiş. Bu evliyanın mezarı köye beş km. mesafededir, köylülerce kutsal sayılır.

Bir gün, anlatılanlara ve böyle tuhaf şeylere aldırmadığını ve inanmadığını söyleyen birisi, türbenin bulunduğu yerde içki içmiş, ağzına geleni söylemiş, hatta küfür bile etmiş. ‘İşte hiçbir şey olmuyor’ deyip köyün yolunu tutarak her şeyi anlatmak istemiş. Köye gelirken çok şiddetli bir yağmura yakalanmış, köyün yakınındaki dereден geçerken de sele kapılmış, atı sele kapılıp gitmiş, kendisi zor bela kurtulmuş, kıyıya çıkmış. Perişan bir vaziyette, sırlıklam köye varmış. Köylüler ona bu ne hâl, nerede ıslandın bu kadar?’ deyince adam ‘Az önce şiddetli yağmura tutuldum, atım da dere taşınca, sele kapıldı gitti’ demiş. Köylüler başlamışlar gülmeye ve

‘yahu bu günlük güneşlik havada nereden çıkardın yağmuru, seli’ deyip adamla epeyi bir alay etmişler.

a. Kerim Atay

b. Hasdere-Gazipaşa/Antalya, 1934 doğumlu, ilkokul mezunu, terzi

c. Akrabası Abdullah Efendi’den 1970’lerde duymuş

d. Gazipaşa/Antalya, 12.3.1982, Hasan Atay

10. “Çile Gazipaşa köyünde eskiden Evliya Hoca diye biri varmış. Bu hoca oldukça bilgili imiş ve köylüler tarafından da büyük saygı görmüş.

Hoca bir gün ailesine ‘siz biraz yemek hazırlayın, ben öleceğim. Beni yataklamak işine sakın kimse karışmasın, buraya üç atlı gelecek, onlar beni yataklayacaklar’ demiş. Gerçekten de kısa bir süre sonra hoca ölmüş. Köylüler de ‘belki gelen giden olmaz, iyisi mi biz kendimiz yataklayalım’ demişler. Fakat tam o sırada başı sarıklı üç kişi atlı olarak gelmişler. Hocayı yıkamışlar, mezarlığa götürüp yataklamışlar. Adamlar tabutu taşıırken atları da onlara bir dizi şeklinde takip etmişler, cemaatin arkasından. Sonra köylüler mezarlıktan dönerken, ‘Âdet üzere bunları yüklemeliyiz, öyle gönderelim’ diye düşünürken, adamlar ‘Bize azıcık müsaade, şu atlarımızı bağlayalım, geliriz’ deyip birden ortadan kaybolmuşlar. Köylüler şaşırmış hemen kaybolduklarına. Bazıları ‘Onlar şu taraftan gittiler’ derken bazı köylüler de ‘Hayır, bu taraftan gittiklerini gördük demişler. Bazıları da ‘Yok yahu, şu karşıkı dağın ardına geçtiklerini gördük’ diye anlatmışlar.”

a. Kerim Atay

b. Hasdere-Gazipaşa/Antalya, 1934 doğumlu, ilkokul mezunu, terzi

c. Çile köyünde. 1980 yılında. Şefik Yıldız’dan dinlemiş

d. Gazipaşa/Antalya, 13.3.1982, Hasan Atay

11. “Ben bugün yetmiş beş yaşındayım. Daha otuz yaşlarımdayken kocam öldü ve ben üç çocuğumla dul kaldım. O zamanlar kıtlık yıllarıydı ve yiyecek ekmek bile zor bulunuyordu. Evimizde de çok az un kaldıydı. Unu kepeklerle karıştırıp ekmek pişiriyordum. Bir gün çok ihtiyar, bembeyaz sakallı, torbalı bir adam kapımı çaldı ve benden bir avuç buğday istedi. Ben de ona ‘Amca, ben üç çocuğum beslemeye çalışıyorum, buğdayım da çok az kaldı zaten’ deyince ihtiyar ‘Kızım, sen aklını onlarla bozma, Allah onların da rızkını verir, sen ne olursun, bana bir avuç buğday veriver.’ dedi. Ben de adama acıdım, bir iki avuç buğday verdim. Aradan kaç zaman geçtiği hâlde buğdayım hiç bitmedi. O zaman anladım ki, o gelen adam Hızır idi. Uzun süre kimseye bunu anlatmadım, ama bir komşuma sıkıştırınca anlatmak zorunda kaldım. Sonra da bu bereket sürmedi, buğdayım tükendi, gitti.”

- a. Huriye Erdoğan
- b. Göre köyü-Merkez/Nevşehir, 75 yaşında, tahsili yok, ev kadını
- c. Yaklaşık 1925-30'lu yıllarda kendi başından geçmiş
- d. Ankara, 15.4.1982, Mustafa Ünal

12. “Oturduğumuz evde yatır varmış. Ben o aralar yedi aylık hamileydim, o eve taşındığımızda. Bir gece rüyamda beyaz sakallı, maviler giyinmiş bir dede gördüm. Bana ‘Kızım, senin bir oğlun olacak, adını Bünyamin koy’ dedi. Gerçekten de bir oğlum oldu ve ben de adını Bünyamin koydum. Aradan bir yıl geçti, yine hamile kalmıştım. Dört aylık hamileyken o evden taşınacaktık, hazırlık yapıyorduk. Aynı dedeyi yine rüyamda gördüm. ‘Yine bir oğlun olacak, adını Yusuf koy’ dedi. O evden taşınmamamıza rağmen yeni evimizde doğum yaptım ve oğlumun adını da Yusuf koydum.”

- a. Sevim Tatar, Kara Sevim diye tanınır
- b. Suriye doğumlu, kırk beş yaşlarında, ilkokul mezunu, ev kadını
- c. Olay kendi başından geçmiştir
- d. Mersin, 24.2.1982, Güneş Bulut

13. “Vaktiyle bizim köyde, çok yaşlı bir adam vardı. Evlenme çağını çoktan geçmiş kızı ile beraber otururdu. Hepimiz ona yaşlılığından ve aşırı dindarlığından ötürü saygı duyardık. Bu adam, sonradan kızının anlattığına göre, her gece yatmadan kızına sabah kendisi çağırmadıkça odasına girmemesini tembihlermiş. Kızı bir gün dayanamayıp sabah ortalık yeni ağarmaya başladığında babasının odasına girmiş. Odada tanımadığı, yeşiller giymiş dört adam varmış. Babası ise yatağına uzanmış o adamlara bakıyormuş. Adamlar, babasının çevresine dizilmişler, el kol işaretleri ile bir şeyler anlatıyorlarmış. Odanın içini yine yeşil bir ışık aydınlatıyormuş. Kız bu durum karşısında kendisini kaybetmiş. Kendine geldiğinde odada kimse yokmuş. Sadece babası ona garip garip bakıyormuş. Babasına neler olduğunu sormuş. O da kendisinin ermiş olduğunu ve her gece, ölmüş olan başka ermiş kişilerle toplantı yaptığını söylemiş. Bu olaydan çok kısa bir zaman sonra adam öldü. Kızı ise uzun bir süre deli gibi yaşadı. Sonraları, kimseyle konuşmaz, yemez içmez oldu, sonunda o da öldü. Şimdi onların oturduğu evde bazı geceler yeşil, cılız bir ışığın yandığını söylerler.”

- a. Kamile İlbay,
- b. Polatlı, 1927, ilkokul mezunu, ev hanımı
- c. Anlattığını iki yıl önce, Polatlı’da, yukarıda adı geçen adamın kızından duymuş.
- d. Ankara, 7 Mart 1982, Özgür Çimen

14. “Çocukluğumuzda oturduğumuz evin kapısının önünde iki yatır vardı. O zamanlar babam içki içer eve akşamları sarhoş gelirmiş. Aynı evde kalan dedem bir akşam rüyasında iki asker görmüş. “Biz senin evinin önünde yatan şehitleriz. Oğlun her akşam sarhoş sarhoş yanımızdan geçip bizi rahatsız ediyor” demişler. Bunun üzerine dedem babamı uyarıp “Bak oğlum durum böyle böyle. Şu içki içmeyi bırak, şehitler rahatsız oluyorlarmış” demiş. Fakat babam dedemi dinlemeyip her akşam eve sarhoş gelmeye devam etmiş. Yatırlar dedemi durmadan ikaz ediyorlarmış. Fakat babam inadını sürdürmüş. Bir gece babam yine eve sarhoş dönüyormuş. Kapının önüne geldiğinde tökezlemiş. İşte ondan sonra babam nerden geldiğini bilemediği darbelerle baygın düşmüş. Sabah babamı bulmuşlar. Her tarafı yara bere içindeymiş. Beni düşmanlarım dövdü. İntikamımı alacağım deyip dururmuş.

Dedem ise “Oğlum seni bu hâle düşmanların değil, evin önünde yatan şehitler soktu.” deyince babam dedeme hak vermiş. Ondan sonra babam içki içmeyi bırakıp namaz kılmaya başlamış.”

- a. Huriye Yılmaz
- b. Erzurum, 1950 doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı
- c. Babasından gençliğinde duymuş
- d. Keçiören-Ankara, Mart 1982, Yusuf Aykasım

15. “Çocukken oturduğumuz evde bir yatır olduğu söylentisi vardı. Bizim oturduğumuz ev yatırın üstüne kurulmuş. Fakat evi biz yapmadığımız için yatırın bize bir zararı dokunmazmış. Yatır bizi sadece bir kez rahatsız etti. O zamanlar çocuktum. Bir gece acayip gürültülerle uyandım. Evin ahırının olduğu bölümde hayvanlar tepiniyor, kovalar havada uçuyordu. Hayvanları zorlukla yatıştırdık ve olayın nedenini çözmeden yattık. Bu tip olaylar gittikçe fazlalaşıyordu. Nihayet bir hocaya danışmaya karar verdik. Babamlar hocaya gittiler. Hoca onlara yatırın bir şeyden rahatsız olmuş olabileceğini ve bu sebeple onları rahatsız ettiğini söylemiş. Babamlar eve gelip hocanın söylediklerini bize anlattılar, Bizde düşündük ki yatır sadece ahırın pisliğinden rahatsız olabilir kanısına vardık. Ondan sonra ahırını daima temiz tuttuk. Bunun üzerine yatır bizi bir daha rahatsız etmedi.”

- a. Şerife Uzunoğlu
- b. Diyarbakır, 1945 doğumlu, ilkokul mezunu, ev hanımı
- c. Bizzat kendi başından geçmiş
- d. Keçiören-Ankara, Mart 1982, Yusuf Aykasım

16. “Kış çıkıp bahar doğaya hâkim olunca dağlardaki kar eriyip, ırmaqları taşırır; baskınlara, felaketlere yol açardı, Bizim yörede de böyle bir olay olmuş. Ben bu anlattıklarına gerçekten olmuş gözü ile bakırım.

Yöremdeki Sakarya ırmağının bir kolu yine o bahar taşmış, deniz kenarındaki bir köyü basmış. Köylü her sene olduğu gibi canını zor kurtarıp dağa çıkmış. Taşan ırmak köyün mezarlığı da alt üst etmiş, mezarların çoğunu da açmış. Bu sırada çok eski olan bir mezar da açılmış. Mezarın içindeki kadının cesedi hâlâ gömüldüğü günkü tazeliğini koruyormuş. Yanında bulunan mezardaki oğlunun cesedi ise çürümüş kemikleri dağılmış olarak bulunmuş. Köylüler bu durumu görünce cami imamına danışıp “Bu mübarek insanı ne yapalım, bize bir yol göster demişler. Cami imamı kendisinin bu gibi işlere rastlamadığını, bu işi çözecek kadar bilgisi olmadığını söyleyerek “Düzce’ de bir hoca vardır. Benden de âlimdir. Gidiniz ona danışınız “ demiş.

Köylüler o hocaya giderek olanları anlatıp “Biz bu mübarek insana bir türbe yapmak istiyoruz. Bize bir yol göster. Ne yapalım?” diyerek hocanın fikrini sormuşlar. Hoca da köylülerin fikrine şiddetle karşı çıkmış “Sakin ha böyle bir şeye kalkışmayın. O büyük insana bir türbe yapıp bir tapınma yeri hâline getirmeyin. Yöre halkı bu türbeye bağlanıp hem kendileri yanlış bir yola girerler hem de bu büyük insanı günaha sokarlar. Onu olduğu gibi mezarında rahat bırakın” deyip köylülere doğru yolu göstermiş. Köylüler de hocayı haklı bulup “bu insanın mezarına dokunmamışlar.”

a. Seracettin Karataş

b. Hendek/Bolu, 1927 doğumlu, ortaokul mezunu, çiftçi

c. Kendi yöresinde bir imam anlatmış

d. Ankara, 23.11.1993, Nevzat Gözaydın

17. “Babam, ben bildim bileli Allah’ı inkâr eder, dine, evliyaya küfrederek, ibadet edenlerle konuşmaz, onlara hakaret etmeyi üzerine vazife sayardı. Günün birinde eceli gelmiş hastalandı ve öldü, ağladık, üzüldük ama elden ne gelir, duasını yaptırarak ve defnettik. Aradan aşağı yukarı bir hafta geçtikten sonra gidip bir Fatiha okuyum dedim, mezarın başına çömel-dim ve bismillah dedim, dememle birlikte mezardan feryat mı desem, gök gürültüsü mü desem öyle bir ses geldi ki dizimin bağı çezildi (çözüldü). Nasıl kaçtığımı hatırlamıyorum. Eve geldiğimde ben hasta oldum diye çok korktular, o korku yüzünden yataklara düştüm, betime benzime anca bir kaç gün sonra renk geldi, bir daha da cesaret edip de babamın mezarı başına gitmek şöyle dursun, mezarlığın yanından geçen yolumu değiştirdim.”

a. Hazım Öztürk

b. Kederli köyü-Şereflikoçhisar/Ankara, 1925 doğumlu, tahsilsiz, çiftçi

c. Bizzat kendi başından geçmiş

d. Kederli köyü-Şereflikoçhisar/Ankara, 25.2.1982, Kamil Solak

18. Aşağıdaki olayı nakleden Kuru Dede namındaki Dede Keleş 1940-50 yıllarında Niğde, Nevşehir, Ş. Koçhisar ve Kırşehir köylerinde amansız bir hırsız olarak tanınmıştır. Şimdi uslanmış bir aile reisi olan Keleş aşağıdaki olayı yaşadığı günden beri inançsızlıktan vazgeçtiğini söylüyor.

“Çok zengin olduğumu duyduğumuz Koçhisar Yenice köyü camiini soymaya karar verdik. Bu, soyacağımız ilk cami değildi. Gece yarısı köye girdik ve fazla zorlanmadan cami kapısını açtık. Benim âdetimdir, arkadaşlarımı cesaretlendirmek için soyguna gittiğimiz yerde kendi kendime birisiyle konuşmuş gibi konuşuyorum: “Selamünaleyküm Allah’ın evi” “Aleykümselam hacı veli”, gülüştük. Devam ettim: “Birkaç parça halıya ihtiyacım var.” “Al canım aramızda teklif mi var.”, bu sözlerime daha fazla güldük. Kısa keselim, cami içinde birkaç parça palaz bıraktık ve topladıklarımızla dışarı çıktık. Bir de baktım ki sen de üç yüz, ben deyim beş yüz kişilik bir kalabalık bizi kapıda bekliyor. Her şeyden vazgeçtik, kaçmanın da imkânı mümkünü yok. Bu sessiz kalabalık bizi arasına aldı ve köy dışına götürmeye başladı, eyvah! dedim bizi jandarmaya verecekler. Ama hiç ses çıkmayan kalabalıktan her önüne gelen bize vuruyordu. Bu iki saat uzaklıktaki Apdiuşağı köyüne kadar devam etti. Hepimiz yediğimiz dayaktan bitik bir hâldeydi. O anda bir de baktık ki o kalabalıktan tek canlı kalmamış, hepimizin ağzı yüzü kan içindeydi ama hiçbirimiz baygın değildi, köyün dümdüz yolundaysa bir toz bulutu bile yoktu, derin bir uykuda olan köy ve biz vardık. Kimden dayak yediğimizi bir türlü anlayamadık. Eğer köylü olsaydı bizi dayakla bırakmaz ve muhakkak jandarmaya teslim ederdi, çünkü artık bizim hırsızlıklarımızdan illallah demişlerdi. Bunlar dedik, olsa olsa camiyi koruyan erenler veya meleklerdi dedik. Ben kendi şahsıma, o günden sonra bırak cami soymayı, kimsenin bir tek iğnesini çalmış değilim.”

a. Dede Keleş (Kuru Dede diye anılır)

b. Kederli köyü- Şereflikoçhisar/Ankara, 1917 doğumlu, tahsilsiz, çiftçi

c. Yenice köyünde kendi başından geçmiş

d. Kederli köyü -Şereflikoçhisar/Ankara, 6.3.1982, Kami Solak

Not: Olayda adı geçen köy, Kadiri tarikatı şeyhlerinden Efendi Baba'nın (Mehmet Efendi) köyüdür. 1978 yılında ölen Efendi Baba'nın Yemen'de savaştığı söylenmektedir.

19. “Küçük bir çocuktum. Yayladan tek başıma köye inmeye karar verdim. Nasıl olsa diyordum, patikayı izleyerek köye kadar giderim. Akşamüzeriydi ve hava da hafif hafif yağmur çiseliyordu. Çamlığa girdiğimde korkunç bir sisle karşılaştım. Üstelik yağmur da hızlanmıştı. Koşar adım giderken birden havanın karardığını hissettim. Bu karanlığa sis de karışınca göz gözü görmez oldu. Yolu da kaybetmiş, yanlış patikaya sapmış olacağım ki bir türlü tanıdık bir yere, ağaca rastlayamadım. İleri geri aşağı yukarı yürürken iyice yoruldum. Karanlık ve ormandan gelen sesler beni fazlası ile tedirgin etmiş olacak ki bir meşe ağacının dibine sızıp ağlamaya başladım.

Yarım saat ya olmuştu, ya olmamıştı. Başucumda bir fener ışığı gördüm. Kafamı kaldırıp baktığımda siyahlar içinde nur yüzlü bir kadın gördüm. Bana gülümseyerek dedi ki: “Ağlama çocuğum ben seni evine götürürüm. Hem korkacak ne var, bak ben yanındayım. Hadi beni takip et.” Hiçbir şey düşünemiyordum yalnız içime büyük bir güven dolmuştu. Bir şey yokmuş gibi ayağa kalkarak yağmura bile aldirmeden bu nur yüzlü kadını takip ettim.

Aşağılardan köpek sesleri ve köyün ışıkları görününce bana dönüp dedi ki: “Bundan sonra sen gidersin artık. Hadi uğurlar olsun. “Ağzımı dahi açıp tek kelime söyleyemedim, sadece minnetle baktım. O da anlamış gibi bana gülümsedi ve elinde fener, gerisin geriye ormana doğru yürüyüp gözden kayboldu. Eve gelip olanları anlattığımda bana dediler ki: “Yedi şehitten biri bizim yaylada yatmaktadır. Yayladaki yatır kardeşlerden kadın olana aittir. Aradan elli seneyi aşkın bir zaman geçti, ben hâlâ o günü düşünürüm.”

a. Akif Varol Candaş

b. Oğulbey köyü-Gölbaşı/Ankara, 1931 doğumlu, ilkokul mezunu, çiftçi

c. Kendi başından geçmiş

d. Ankara, 28.4.1988, Nevzat Gözaydın

20. “1978 yazında Harun dağına gidip bir adağımı yerine getirmek üzere bir koyun aldım. Maksadım bu dağa adadığım kurbanı kestirmektir, evimde erkeğim olmadığından birine kestiririm diye düşünerek yola çıktım. Köyün yakınındaki dağa çıktığımda her zaman dağda koyun yayan çobanlardan hiçbirini göremedim. Çok canım sıkılmıştı, ellerimi açıp “Ey erenler evliyalar durumumu görüyorsunuz, ben bir yaşlı, dul bir kadını, bir daha buraya çıkmak ya kısmet olur ya olmaz, benim kesmem de caiz olmayacağından gelin gösterin büyüklüğünüzü” dedim. Tam o anda beyaz sakalı göbeğinde, nur yüzlü bir ihtiyar ortaya çıktı ve “Kızım ben Harun

Raşit'im, sen Allah rızası için ta buralara gelmişsin boş dönmen olmaz, kurbanımı ben keserim” dedi ve gerçekten de kurbanımı keserek geldiği gibi kayboldu. Ben betim benzim uçmuş bir şekilde kalakalmışken köyün çobanı geldi, kurbanımı kime kestirdiğimi sordu, ben kendimi toparlayıp “Harun Raşit” dedim. Çoban deli görmüş gibi bana bakarak

“Sakın Cebrail kesmiş olmasın” dedi ve tüm köyde de “Sağır Fatma kurbanını meleklerle kestiriyormuş” dediler ve güldüler. Fakat varınlık gülsünler bu gözler gördü onu, ben yalnızca biraz ağır duyarım kör değilim ki...

Not: Aksaray'ın Ortaköy-Gökler köyü yakınındaki Harun Dağının adı Harun Raşit adındaki efsanevi evliyaya dayanır. Yöre halkı bu dağda kurban kesmekle dileklerinin yerine geleceğine inanır, çünkü Harun Raşit bir tür Hızır olarak kabul edilmektedir. Bir kurban kesildiğinde (Allah rızası için denilerek kesilir) Harun Raşit'in yardıma geleceğine inanılmaktadır, din yetkililerince batıl inanç kabul ediliyor ve İslam öncesinin etkileri sayılıyor. Aynı zamanda dağa Dede Tepesi de denmektedir.

- a. Fatma Türker (Sağır Fatma)
- b. Gökler köyü-Ortaköy/Aksaray, Yetmiş beş yaşında tahsilsiz, ev hanımı
- c. Kendisi 1978 yılında yaşamış
- d. Gökler köyü-Ortaköy/Aksaray, 19.2.1982, Kamil Solak

21. 1980 yazında Ortaköy'de sebze halinin zemininin düzeltilmesi için belediye tarafından bir karar alındı. Yalnız, halin tam ortasında bir ufak mezar vardı ki halkın inancına göre bir ermişin mezarıdır, kaldırılması sakıncalıdır. Belediye görevlileri böylesi safsatalara kulak asamayacaklarını, imar planı gereğince yıkacaklarını söylediler. Nitekim birkaç gün sonra belediye buldozeri hale girdi ve bir uçtan düzeltmeye başladı, fakat taştan basit bir yapı olan mezara geldiğinde ilk hamlede yıkamadı, şoför dozeri geriye çekip ikinci defa bıçağı mezara daldırdı yine bir etki yapamadı, sınırlanan şoför üçüncü hamleyi yaptığında garip bir şey oldu, bu kez mezarın yıkılması beklenirken dozerin o koskoca bıçağı ortadan ikiye ayrıldı. Toplanan halk hayretler içinde kaldı, böyle şey olur muydu?

Belediye, halkın bu mezar yıkılmaz inancına aldırılmayıp, kısa sürede dozerin bıçağını değiştirdi. Dozer yeniden yıkıma girişti bu kez de mezar yıkılmadı, belediye, yeni bıçağın da kırılacağı korkusuyla yıkımı durdurdu ve mezarın yanına bir çeşme yaptı, mezarın üstünü ve çevresini çiçeklerle donatıp, sebze haline güzellik katmaya karar verdi. Şimdi yolunuz Ortaköy'e düşerse mezarı hâlâ yerinde bulursunuz.

- a. Şifa Solak

- b. Akpınar köyü-Ortaköy/Aksaray, kırk altı yaşında ilkokul mezunu, esnaf
- c. Kendisi bizzat tanık olmuş.
- d. Ortaköy/Aksaray, 26.2.1982, Kamil Solak

22. “Eşini yeni kaybetmiş bir hanım varmış. Eşini çok severmiş ve ölümünden çok üzüntü duymuş. Oturur kalkar “Ah... Azrail gözün kör olsun. Kocamı elimden aldın” dermiş. Bu sözler bir gün Azrail’in kulağına gitmiş. İnsan kılığına girerek bir ev satın almış. Daha sonra kendisine bela olan kadına talip olmuş. Kadın önce kabul etmemiş. Ama komşularının ısrarı üzerine kabul etmiş. Sonunda insan kılığına girmiş olan Azrail’le evlenmiş.

Bir gün kadını bir doğuma çağırılmışlar (Mesleği ebelikmiş). Tam giderken kocası ona bir gözlük vermiş ve “Doğumu yaptırırken bu gözlüğü tak” demiş.

Doğum yaptırmaya gittiği yerde birdenbire kocasının verdiği gözlük aklına gelmiş. Gözlüğü takar takmaz bebeği, anasının karnında bıçaklanırken görmüş. Birdenbire hayal görüyorum diyerek gözlüğü çıkartmış. Her şey normale dönmüş ve bebek sağlıklı olarak doğmuş.

Kadın ikinci bir doğuma gitmiş. Gözlüğü takınca çocuğu anasının karnında boğulurken görmüş. Başka bir defasında da çocuğu yüksek bir yerden düşerken görüyor.

Bir gün kocasına soruyor: “Nedir efendi bu? Bana bir hâl oldu. Bu gözlüğü takınca ana rahmindeki bebeğin geleceğini görüyorum.”

Kocası o zaman kendini tanıtıyor. “Ben Azrail’im. Sen bana kocanı aldım diye kızıyordun ama bu benim elimde değil ki. Ben sadece Allah’ın emrini yerine getiriyorum. O gözlük sana insanların kaderlerini ana rahmindeyken yazıldığını kanıtladı.” diyor ve o anda kuş olup uçuyor.”

- a. Suna Tülüoğlu
- b. İstanbul, 1931 doğumlu, ortaokul mezunu, ev hanımı
- c. İstanbul’da 1952 yılında cici annesinden duymuş
- d. Ankara, 3.3.1982, Birşat Akyazılı

23. “Amasya’da tren istasyonunun yapılması sırasında istasyon alanı içerisinde kalan Kurt boğazı evliyasının mezarının bozulmasını müteahhit emrediyor. O gece evliya müteahhidin rüyasına giriyor ve adamın boğazına sarılıyor. Evliyanın parmak izlerini sabah olunca herkese gösteriyor ve olanları anlatıyor. Bozuk ve üstü açık olan mezarın üzerini kapatmasını evliyanın kendisine söylediğini, kendisini yerinde rahat bırakmasını dediğini

belirtiyor. Bunlardan sonra müteahhit Kurt boğazı evliyasının dediklerini bir bir yerine getiriyor ve bir daha eziyete uğramıyor.”

- a. Tahir İgan
- b. Kaleköy-Amasya, 75 yaşında, okuma yazma bilir, bahçıvan
- c. Amasya’da 1950’li yıllarda olayı yaşamış
- d. Amasya, 4.4.1982, Zafer Yağmur

24. “Kayseri cezaevinin bahçe duvarları yapılırken, bahçe kapısına konulmak için Şeydi Burhanettin hazretlerinin türbesinin bahçesindeki oymalı ve süslü bir mermer taşı, o zamanın cezaevi müdürü çok beğenmiş. Oradan aldırıp cezaevinin bahçe kapısı yerine koydurmuş. Gece olup müdür uykuya dalınca şiddetli bir sarsıntı ile sarsılmaya başlamış. Derinden derine bir ses kendisine ‘Taşları yerine getir’ diye sesleniyormuş. Adam büyük bir korku ile uyanmış. Hemen sabahı beklemeden görevlilerle birlikte taşı yerine gerisin geri götürüp yerleştirmiş.”

- a. Mehmet Başeğmez
- b. Kayseri, 52 yaşında, ilkokul, müteahhit
- c. Kayseri’de on beş yıl kadar önce cezaevi bekçisi Mehmet Demirel’den dinlemiş
- d. Mersin, 15.2.1982, Kadir Çetinçalı

25. “Ankara ili Çamlıdere ilçesindenim. Bizim ilçede Şeyh Ali Semerkandi isminde bir zatın kabri vardır. İlçenin mezarlığı da bu zatın kabri etrafında kurulup gelişmiştir.

İlçemizde görevli bir jandarma başçavuşunun çocuğu vefat etmiş. Kendisi çocuğunun ölüsünü bu zatın kabristanına gömdürmek istemiş. Halk buna karşı çıkmış, olmaz demişler. O da kızmış, mezarı kabristanın duvar dibine kazdırmış ve çocuk oraya defnedilmiş. Ertesi günü çocuğun mezarına bakanlar mezarın boş, mezar duvarlarının çatlamış olduğunu, çocuğun ise bir başka mezar üzerinde kefeni hiç bozulmamış bir durumda yattığını görmüşler. Bunun üzerine başçavuş çocuğunu yine aynı yere defnettirmiş, ancak olay yine tekrarlanmış. Bundan sonra çocuğun naaşı başka bir mezara aktarılmış. Başçavuş da bu olaylar üzerine ilçeyi terk etmiş. Halk çocuğun mezar taşına bir şeyin yazdırılmadığını, ancak olaya yol açan mezarın hangisi olduğunu göstermektedir. Kabristanın duvarındaki çatlaklar ve boş mezar yakın zamanlara kadar durmakta idi, ben bunları gördüm. Kabrin son onarımında bu çatlaklar belli olacak şekilde kapatıldı ve bu mezar kapandı.”

- a. Mümtaz Şener
- b. Çamlıdere-Ankara, 1953, lise, serbest meslek

c. 68 yaşındaki Mehmet Kocaman'dan duymuş

d. Ankara, 12.4.1985, Nevzat Gözaydın

26. "Çocukluğumuzda evimizin önündeki yatırların yanına her gün su, havlu ve takunya bırakırdık. Sabahları baktığımızda da suyu eksilmiş, havluyu kullanılmış, takunyaları ve toprağı ıslanmış olarak bulurduk. Büyüklere sordüğümüzde, oradaki, yatırların abdest alması için onları bıraktığımızı, böylece sevaba girdiğimizi söylerlerdi, O mezarlarda yatanlar Türk-Rus savaşında şehit düşen askerlermiş. Bu iki yatır her zaman kötü-lüklerden evimizi korurlarmış ve bizleri gözetirlermiş."

a. Huriye Yanmaz

b. Erzurum, 1950, ilkokul, ev kadını

c. Bizzat kendi yaşamış

d. Keçiören-Ankara, Mart 1982, Yusuf Aykasım

27. "Kıbrıs Harekatı sırasında bir uçağın yakıtı bitmiş, pilot durumu hemen kendi üssüne bildirmiş. Tam bu sırada pilota gökyüzünde ermişler gözükmüş ve pilota, 'yoluna devam et, korkma' deyip gözden kaybolmuşlar, pilot da yakıtsız savaşa devam edip üssüne sağ salım dönmüş."

a. Sadi Ünal

b. Alanya, 57 yaşında, okuryazar, çiftçi

c. Alanya'da Kıbrıs Harekatı sırasında yöre halkından duymuş

d. Alanya, 2.2.1982, Funda Erdem.

28. "Merkez ortaokulunun yapımına başlandığı yıllarda temel kazılırken toprak altında bir iskelet olduğu görülmüş. Bir eski tüfeğe sarılmış görünümde olan bir iskelet. İnşaat sorumluları hemen yetkili makamlara durumu bildirmişler. Görevliler gelmiş, iskelet olduğu gibi çıkarılmış. Bu iskeletin yıllar önce yapılan sınır savaşlarında ölmüş bir askere ait olduğu tahmin edilmiş. Görevliler iskeletin kollarının sarıldığı tüfeği almak istemişler, fakat iskeletin kolları tüfeğe kenetlenmiş gibi sınıksız durduğundan bunu bir türlü başaramamışlar. Olay yerine görevli olarak gelen bir yüzbaşı iskelete askerce bir komut vermiş ve tüfeği derhal bırakmasını söylemiş. O anda iskeletin kolları açılmış ve tüfeği bırakmış."

a. Turan Gürel

b. Kars, 53 yaşında, lise, emekli.

c. Kars'ta, adı geçen okulda görevli bir öğretmen arkadaşından 1977 yılında duymuş.

d. Ankara, Mart 1985, Nevzat Gözaydın

29. “Yunanlılar 24 Eylül’de Bolvadin’den çekilirken çevredeki çiftlikleri soymuşlar, herkesi öldürmüşler. Bolvadin’in Yenice mahallesinden Hacı Ali oğlu Kekeç’in Hasan’ın çiftliğini de yağmalamışlar. Karısı ve çocukları ahıra gidip ot yığınlarının içine saklanmışlar. Yunanlılar otları de oradan geçerken tutuşturmuşlar. Otlar yanmaya başlayınca kadın ve çocuklar otların içinden dışarıya fırlamışlar. Yunanlılar onları da süngüleyerek öldürmüşler.

Kekeç’in Hasan topal olduğu için geri hizmette çalışıyormuş. Dişliköy’deki Yarbay Derviş Bey’in 12. Kafkas Kolordusu’nda görev yapıyormuş. Bolvadin’in düşmandan kurtulduğunu öğrenince birliğinden izin alıp çoluk çocuğunu görmeye Bolvadin’e gelmiş. Çiftliğine gelince her şeyin yakılıp yıkıldığını, karısı ve çocuklarının öldürüldüğünü görmüş. Bu manzara onu bir anda çılgına döndürmüş. Hemen tek dolma tüfeğini omzuna takmış, komşu çiftliklerden düşman artığı bir ata binerek düşmanı kovalayan birliklere katılmış. Tınaztepe’ye kadar gitmişler. Tınaztepe’de düşmanla şiddetli bir muharebeye tutuşmuşlar. İçi kin dolu olan Hasan, kurşunu bitince dipçığıyle, dipçığı de kırılınca yumruğuyla savaşmış. Düşmanıyla boğuşurken arkadan gelen bir Yunan askeri onu sırtından süngüleyip şehit etmiş. Ancak Hasan’ın elleri düşman askerinin boğazını bir türlü bırakmamış. Türk birlikleri düşmanı yenmiş, kovalamış. Hasan’ın pençeleri hâlâ o düşman askerinin boğazındaymış. Birliğinin subayı bu görüntü karşısında şaşırılmış ve duygulanmış. Şehit Hasan’a ‘Bu millet senin heykelini dikecektir’ demiş. Taburun imamı gelmiş, ayetler dualar okumuş. Herkes Hasan’a bakıyormuş. Hasan’ın elleri düşman askerinin boğazından ağır ağır çözülmüş ve Hasan sağ tarafına uzanmış. Hasan’ın mezarı Tınaztepe’deymiş. Afyon Zafer Anıtı’nın da bu olaya dayanılarak yapıldığı söylenmektedir.”

a. Muharrem Boyer

b. Bolvadin, 1945, Edebiyat fakültesi mezunu, Bolvadin lisesi müdürü

c. Bolvadin’de Ağılönü semtinde 1924 yılındaki bu olayı bizzat gördüğünü söyleyen Çivioğlu Mehmet Ağa’ dan 1974 yılında duymuş.

d. Bolvadin, 16 Şubat 1982, Şerife Doğruöz

30. “Emir Baba ve Kurt Baba isimli yatırlar savaş zamanlarında topatarak yardımlarda bulunurlarmış. Büyük felaketlerde de ateş yakarlarmış. 1874 yılında Bolvadin’de büyük bir sel afeti olmuş, arkasından da üç yıl süren bir kıtlık baş göstermiş. 1914 yılında da çok şiddetli bir deprem olmuş. Bu sıralarda Emir Baba ve Kurt Baba bu felaketlerin kısa zaman-

da biteceğini muştulayan ‘kutlu ateşi’ yakmışlar. Plevne harbinde, Yunan harbinde, Balkan harbinde, Birinci Cihan harbinde, İstiklal harbinde Emir Baba ile Kurt Baba devamlı top atarak askerlerimize yardım etmişler. Ben Bolvadin’in kurtuluşundan bir gün önce ikindiye doğru Emir Baba’nın üç kere top attığını kendi kulaklarımla duydum, Ertesi gün de Yunan Bolvadin’den çekildi, gitti.”

- a. Kamil Aksoy (Nesli oğlu Kamil Ağa)
- b. Bolvadin, 1889 doğumlu, malul gazi
- c. Her iki yatır hakkında büyüklerinden birçok olay duymuş. Bu anlattığını ise Bolvadin’de 1921 ‘de kendisi yaşamış
- d. Bolvadin, 17 şubat 1982, Şerife Doğruöz

31. “Olay Kore’de geçiyor. Bu olaya bizzat şahit olan Rauf Ersen anlatıyor. Olayın başlangıcı, 1951 yılında Kore’de Kumkale adı verilen bir yerde yapılan savaş sonunda, şehit düşen Nuri Mutlu ve Hıdır Çavuş’un cenaze namazlarının kılınmasından sonra ortaya çıkmıştır. Alay komutanı Nuri Pamir şehitlere hitaben yaptığı konuşmasının sonunda dua ederken Allah’tan kendisi için de şehitlik nasip etmesini diliyor. Gerçekten beş gün sonra Nuri Pamir de şehit oluyor.

Nuri Pamir’in cenazesi Pusan’da toprağa verilirken, Kore’de Türkiye’nin müttefiki olduğu ülkelerin yüksek rütbeli subayları, komutanları ve temsilcileri hazır bulunuyormuş. Şehitlik tam deniz kenarında bulunuyormuş. Hava açık, bulutsuz, günlük güneşlikmiş. Deniz de çarşaf gibi durgunmuş. Tören yapıldıktan sonra saygı geçişine başlanmış. O anda, birkaç dakika içinde anormal bir durum meydana gelmiş. Gökyüzü simsiyah kesilmiş, deniz birden kudurmuşçasına dalgalanmış ve kovadan dökülürmüşçesine şiddetli bir yağmur başlamış. Bütün bunlara törende bulunan herkes şahit olmuş, şaşırılmış kalmış. ABD’li bir rahip ise bunun bir mucize olduğunu, şehit Nuri Pamir’in Tanrı’nın rahmetine eriştiğinin bir delili olduğunu söylemiş.”

- a. Rauf Ersen
- b. İnegöl, 52 yaşında, lise, emekli memur
- c. Anlattığı olayı Kore’de er olarak askerliğini yaparken bizzat yaşamış.
- d. Ankara, 5.1.1982, Cemal Ersen

32. “Olay Sivrihisar’da tahminen 55 yıl önce geçiyor. Burada Hatçe adında 6 yaşlarında bir kız çocuğu varmış. Bir gün bir kasırga çıkmış, dışarıda oynayan Hatçe’de kasırganın içine düşmüş. Dediklerine göre kasırga

çocuğu alıp götürmüş. Ailesi ve halk kızı aramadık yer bırakmamışlar, ne ölüsünü ne de dirisini bulamayınca kızıdan ümidi kesmişler.

Aradan 5 yıl geçmiş. Bir gün çevre dağlarda koyunlarım otlatan çoban, 10-11 yaşlarında bir kız çocuğu bulmuş. Kızı yanına alıp geri dönmüş, bulduğu kız da Hatçe imiş. Hatçe'ye bunca yıl nerede, nasıl yaşadığını sormuşlar. Bu olaydan sonra adı Bulduk Hatçe kalan kız, kasırganın kendisini dağa savurduğunu, dağda ak sakallı bir dedenin ona her gün ekmek ve su getirdiğini ve geceleri yatmak için bir ağaç kovuğu bulduğunu söylemiş. Buradaki halkın inanişına göre bu yaşlı ak sakallı dede, bir ermişten başka biri değil, küçük kızı kötülüklerden korumuş, yedirmiş, bakmış ve ona yardım etmiştir.”

a- Gülay Ersen

b- Polatlı, 41, İlkokul, ev kadını.

c- Bu olayı Sivrihisar'da oturan dedesinden duymuş.

d-Ankara, 18.4.1982, Cemal Ersen

33. Olay İzmir'de geçiyor. İzmir'de Hatay'da, cadde ile keşişen sokağın tam köşesinde yeni yapılmakta olan bir bina var. Bu bina henüz tamamlanmamıştır. Binanın hemen yanında, bina ile iç içe dalları duvarlara dayanmış asırlık çınar ağacı da olayın konusunu oluşturuyor.

“Yıllar önce bu alanda, asırlık çınar ağacı ve yanında da bir yatır varmış. Arsanın sahibi buraya bir apartman yaptırmaya karar vermiş. İnşaatın yapılabilmesi için de bu yatırın ve çınar ağacının buradan kaldırılması gerekiyor. Yatır ortadan kaldırılıyor, ağacı kesmek içinde makine getiriyorlar. Ancak makineyi kullanan işçi ağacı kesmek için çalışırken makineye kapılıp parçalanıyor. Olay önceleri kaza gibi görünüyor, ancak daha sonra çeşitli olaylar ağacın kesilmesine engel olunca, durumdan kuşku duyanlar çıkıyor. Bu olaylar karşısında müteahhit, ağacı kesmeden hemen yanma binayı yapmaya karar veriyor. Daha birinci kat yapılırken bir işçi bu alçak yerden ağacın dibine düşerek ölüyor. Birkaç gün sonra aynı yerden bir işçi daha düşerek ölünce müteahhit inşaatın yapımını bırakıyor.

İnşaat yıllarca boş kalıyor, sonunda bir başka müteahhit inşaatı alıyor. Şu anda bina henüz tamamlanmış değil. Orada oturan yaşlılar ise “Buradaki yatırı kaldırdılar ya, bu binanın bitmesi, içinde oturulması imkânsızdır. Bitse bile bu yatır onlara rahat vermeyecektir.” derlermiş.

Bilinmez doğruluk derecesi. Ama ölen işçiler, bütün uğraşlara rağmen kesilmeyen çınar ağacı ve henüz tamamlanmamış inşaat, insanı ister istemez düşündürüyor.”

a. Kenan Ertübey

- b. İzmir, 1926, Emekli Albay
- c. Olay İzmir’de geçmiş, 6-7 sene evvel, kendi anlattı.
- d. İzmir, 15.2.1982, Cemal Ersen

34. “Olay Eskişehir’in bir köyünde geçiyor. Bir gün köye bir yabancı geliyor. Kalacak yeri olmadığını, ancak çok parası olduğunu söylüyor. Köydeki hoca bu yabancıyı o akşam evinde misafir ediyor. Hoca misafir ettiği bu adama yemekte zehir içirerek ölümüne neden oluyor. Yabancıнын tüm parasını alıyor, ertesi gün de herkese misafirin gece uyurken öldüğünü söylüyor.

O gün adamı gömüyorlar. Cenazesi gömüldükten sonra duasını okumak için hoca en sona kalıyor. Dua okuduktan sonra mezarı başından tam ayrılacağı sırada, ucu topraktan gelen demirden bir kelepçe hocanın ayağına geçiyor. Hoca ne kadar kurtulmaya çalıştıysa da bunu başaramayınca, etraftakilere bağırarak yardım istiyor. Gelenler tüm uğraşlara rağmen kelepçeyi açamıyorlar. O zaman hoca etrafındakilere gerçeği anlatıyor. Kelepçe açılmadığından hocanın ömrünün sonuna kadar orada kaldığı söylenirmiş.”

- a. Gülay Ersen
- b. Polatlı, kırk bir yaşında, ilkokul mezunu, ev hanımı
- c. Eskişehir’de bir akrabasından, 8-10 yıl önce duymuş.
- d. Ankara, 18.4.1981, Cemal Ersen

35. “Ladik’te tepedeki yatırı bölge halkı iyi tanır. Tarihî eser yerine konulabilecek eskilikte olan bu yatırım hakkında anlatılanların biri şöyledir: Tekke ve yatırların kapatılması kanunu çıkınca bu yatırım da kapısına kilidi takmışlar. Gel gör ki sabah baktıklarında kilit açılmış ve kapı açık olarak duruyormuş. İlgililer bu olaya fena hâlde kızmışlar. Bu işi yatırımın kapatılmasına kızan bir âdemoğlu yaptı deyip yeniden kilit vurmuşlar, bir kilit fazladan koymuşlar. Lakin ertesi sabah baktıklarında kilitlerin zorlanmadan açıldığını ve kapının sonuna kadar dayandığını görürler. Bu olayı duyan halk arasında bir huzursuzluk doğmuş. ‘Yatır kapatılmayı istemiyor, kilitleri eritmiş geceleyin açıp geziyormuş.’ gibi laflar çıkmış. Bu olaya daha da kızan ilgililer kapıyı tekrar kilitleyip başına bekçi dikmişler. Ne var ki bekçi de fark etmemiş; bekçinin kolladığı yatırımın kapısı gene kendi kendine açılmış.

Bu olayın yankıları ve hoşnutsuzluğu halk arasında sürerken olanlara sinir olan ve: “Ben böyle şeylere inanmam, şimdi gidip orayı yıkacağım” diyen yüksek makamdan biri, kazmayı kaptığı gibi soluğu yatırda almış. Ama daha ilk vuruşu yapmak için kazmayı kaldırdığında adama felç gel-

miş. Kolları çarpıldığı gibi aklını da kaybetmiş. Son zamanlarda o adamın perişan bir vaziyette dilencilik yaptığını görmüşler.

Bu yatırın aynı zamanda küçük bir de camisi vardır. Caminin duvarlarından birinde ermiş kişiye ait olduğu söylenen bir de kılıç var. Cuma namazlarında hutbe okuyacak olan hocalar kesinlikle kılıcı ellerine alırlar. Kılıcı eline almayan hoca mihraba çıkamaz. Ermiş kişi ancak kılıcı eline alan hocalara hutbe için izin verir. Ayrıca Kıbrıs Harekatı sırasında sabahları camiye giden hocalar, bu kılıcın ucundan şıp şıp kan damladığına şahit olmuşlar.”

- a. Kamil Mutlusoy
- b. Ladik/Samsun, 1939 doğumlu, ilkokul mezunu, serbest iş
- c. Ladik’te gençliğinde çevresindekilerden duymuş
- d. Ankara, 8.6.1985, Nevzat Gözaydın

Extended Abstract

The case of death is a definite truth for all people of the world. Therefore, several researches and compilations are being published especially abroad i.e. in Western European countries. Scientists have evaluated what is told about the deceased and death. Those were classified in categories based on their motives. The catalogue prepared by British scientist S. Thompson, German scientists R. W. Brednic and L. Rohrich are quite significant.

We find the most extensive knowledge about the studies of these researchers and other European countries in *Motif-Index of Folk-Literature* (Indiana University Press, Bloomington/ London, 1975), which was prepared by S. Thompson in six volumes, together with bibliographic resource information. In this significant source work, the ones conveyed under type number AT/934/A are about the case of death. Also in article AT/947/B connection of other narrations with death has been investigated. In other articles related to the deceased and death, a large part of the motives; for example “Tabu” in article C; “Death” in article E and “Religion” in article V proved that the catalog in Europe are very rich.

Among the narrations which were compiled from countries and treated; almost no motive about Turkey has taken place in sub-articles of these main articles. Because until that catalogue was prepared, this subject had not been handled and no motive investigation had been conducted.

In this important catalogue, in subjects which belong to sub-classifications given under main type numbers, bibliographic records of hundreds of narrations are given which are similar to the motives of “Catalogue of Narrations about the Deceased and Death”; which I have designed for Turkey and there are also explanations about these. Considering both the literature I have given here and the richness of narrations I have continued to publish for many years; we can understand the desire for keeping thousands of those narrations alive among the folk in our country; which are conveyed from mouth to mouth.

In order to fill this deficiency, I have recorded the narrations told about the deceased and death in universities where I have been teaching and also among the folk; sometimes together with my students. I have attempted to prepare a catalogue from approximately 4.000 narrations according to the characteristics of their motives. I have put them into a broad classification which were gathered from all around Turkey and that were suitable to the motive conditions in the catalogue. I have classified the motives starting from A as the main article until S letter. I have published the most suitable ones in different media organs and in books, without making any alterations either in the main article or in sub articles. I have revealed all those in an extensive list (*Zeynep Korkmaz Armağanı*, TDK Edition, Ankara: 2002 (2004), Yearbook of Turkish Language Researches/*TDAY-Belleten*-TDK edition, 2003/I, Ankara: 2006, *TDAY-Belleten 2008/2*, Ankara: 2010).

I would especially like to emphasize a point here. In the narrations in Turkey about death; “Fate” or “Predestination” is kept alive with all its liveliness and this is mostly believed in. Unfortunately, most of our people slur over the subject as

the “Volition of God” while giving information about the incidents and they do not give more insight about them. This understanding is very common among Muslim communities. The narrations subject to this belief and “volition” have additionally been handled in European countries. (see. “R. W. Brednich: Volkserzählungen und Volksglaube von den Schicksalfrauen, Folklore Fellows Communications, No: 193, c. LXXXI, Helsinki 1964: 244); contains considerable information.

In my last writing here, I gave coverage to narrations here under main articles and sub-articles which I had not published before. By this means, “Catalogue of Narrations about the Deceased and Death” (ÖLAK) has mostly been completed. I will also publish the main articles and sub-articles soon, which are still in my hand and the motives which I am sorting out.

In that way, a significant Turkish catalogue as important as the catalogue in Europe will come into existence. After completing all my studies, Turkey will also have a serious catalogue in this field in near future. In my 15th writing, there are especially the following narrations, which have also been contained in European catalogue under these main and sub-articles: “Article L/b: “Visit of the deceased/ being present somewhere else”; Article L/c: “Disturbance of the peace or tranquility of the grave, disturbing the deceased”; Article L/f “Grave robbery or disturbing the deceased for another reason”; Article-O “Imaginary deceased”; Article S: Another beliefs and behaviors about the Islamic religion”.

Under the information part of each narration, the following has been stated: whom the narration belonged to, place of birth of the narrator, the place where s/ he lived in, her/his age and how and where s/he experienced the thing s/he narrated. Afterwards, the information about the compiler and the place and date of the compilation has been stated.

My inspiration in all those 15 writings has been to ensure that the original samples of Turkey take part in motive listing for the first time, while the new editions of the world renowned *Motif-Index of Folk-Literature* were being prepared.

